

19. századi cigány reprezentációk értelmezhetősége kulturális transzferként

Kutatásom témája a cigányok reprezentációja 19. századi magyar művészetben. Az eddigi kutatások alapján feltételezhető, hogy a 19. században nem volt olyan vizuális roma reprezentáció, amely kifejezetten az önreprezentáció szándékával, a romákat, mint meghatározott csoportot ábrázolta volna. Azok a 19. századi ábrázolások, amelyeken cigányok jelentek meg, csupán a többségi társadalom által konstruált képek. A cigány reprezentációk kutatása során azonban nem csak az a kérdés, hogy miben tér el a 20. században szélesebb társadalmi körben érvényre jutó önreprezentáció a többségi társadalom reprezentációjától, hanem az is, hogy ez a többségi társadalom által megalkotott kép milyen hatással volt a 19. században kialakuló magyar nemzeti önkép kialakulására.

Konferencia-előadásomban a kulturális transzfer alkalmazhatóságát veszem górcső alá a 19. századi cigány reprezentáció kapcsán. A magyar nemzeti önkép reprezentációját és a cigány-kép reprezentációját nemcsak hazai, hanem nemzetközi viszonylatban is érdemes vizsgálni, mint kulturális transzfert. A 19. századi (képi) források és a kutatások szerint a cigány ábrázolások bizonyos kettősséget mutatnak: egyfelől a nemzet részét képezik, másfelől „idegen”, „külföldi” benyomását keltik. Mindemellett az is feltűnő, hogy magyar területeken is dolgozó nyugat-európai művészek képein keresztül nézve a cigány-kép és a magyar-kép sok esetben azonosult, ez pedig újabb sztereotípiákat szült egységesen magyarokról és romákról. Így az orientalista és posztkolonialista megközelítések egyaránt érvényesek lehetnek mind a magyar, mind a cigány reprezentációk kutatása esetében.

Herczeg Noémi